

Sygn. akt II UK 84/17

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku T. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.
o ustalenie właściwego ustawodawstwa,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 8 września 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 września 2016 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] - w sprawie z wniosku T. R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O. o ustalenie właściwego ustawodawstwa - oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z 2 lutego 2016 r., sygn. akt V U [...], oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z 14 września 2015 r., nr [...], w której potwierdzono, że ustawodawstwem właściwym dla wnioskodawcy w zakresie ubezpieczeń społecznych jest ustawodawstwo polskie w związku z zatrudnieniem w przedsiębiorstwie mającym siedzibę na terenie Słowacji, firmie M. s.r.o. [...] w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 listopada 2013 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona oraz, że zachodzi nieważność postępowania.

W ocenie autorki skargi „nieprawidłowa była ocena Sądu II instancji, iż przeprowadzone przez polskie organy rentowe postępowanie było realizacją zapisów przepisów o koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie współpracy. Sąd II instancji uznał, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, iż właściwym dla wnioskodawcy ustawodawstwem jest ustawodawstwo polskie, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowody potwierdził, iż organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności tj. brak marginalnego charakteru pracy wnioskodawcy. Sąd II instancji w istocie oparł się wyłącznie na tym, że organ słowacki nie wniósł żadnych zastrzeżeń, nie bacząc na to, że tryb postępowania organu polskiego był niezgodny z art. 16 rozporządzenia wykonawczego...”. Brak przeprowadzenia prawidłowej procedury przez organ rentowy określonej w art 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego w związku z art. 16 ust. 2 i ust. 4 rozporządzenia wykonawczego w zakresie ustalenia przez organ tymczasowego ustawodawstwa polskiego zamiast słowackiego, spowodował, że Sąd Apelacyjny błędnie wywnioskował, że organ rentowy wykonał prawidłowo wszystkie czynności celem ustalenia właściwego ustawodawstwa.

W ocenie autorki skargi w postępowaniu sądowym pominięto udział słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego, a Sąd drugiej instancji nie dostrzegł, że w ten sposób doszło do nieważności postępowania sądowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że zachodzi nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

W ocenie Sądu Najwyższego nie ma w sprawie nieważności postępowania, mogącej wynikać z pozbawienia możliwości obrony swoich praw przez pracodawcę słowackiego, którą skarga utożsamia z bezpodstawnym - w jej ocenie - niewezwaniem tego pracodawcy jako zainteresowanego w sprawie (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W wyroku z dnia 25 listopada 2016 r., I UK 370/15, LEX nr 2166375, Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawie o ustalenie właściwego ustawodawstwa, wynikającej z aspektu marginalnego charakteru pracy za granicą, Sąd nie jest zobligowany do zawiadamiania na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. jako zainteresowanego zagranicznego pracodawcy. Wynik toczącej się sprawy, nie dotyczy bowiem bezpośrednio praw i obowiązków zagranicznego pracodawcy. Ocena, czy praca wykonywana w jednym z państw unijnych miała charakter marginalny należy do kompetencji dwu (lub więcej) właściwych instytucji ubezpieczeniowych, które powinny dojść do konsensusu w takiej sprawie, także osiągniętego w drodze koncyliacji. Dopiero prawomocna decyzja instytucji ubezpieczeniowej określa państwo wypłaty świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz może (ale nie musi) wpływać na kwestię opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę podziela przedstawiony wyżej pogląd przyjmując go za własny.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) - jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest

oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Autorka rozpatrywanej skargi, w próbie wykazania oczywistej zasadności jej

skargi kasacyjnej, skupia się na twierdzeniach, że polski organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego ze słowacką instytucją ubezpieczeniową. Takie twierdzenia nie uwzględniają w swojej ocenie stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie oceny przedstawianej kwestii. Tymczasem Sąd Apelacyjny w [...] w uzasadnieniu swojego wyroku szczegółowo przedstawił, że organ rentowy po analizie załączonych do wniosku o ustalenie właściwego ustawodawstwa dokumentów powziął wątpliwość co do realności zawartego ze słowackim przedsiębiorstwem stosunku pracy. W związku z tym została wszczęta procedura określona w art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 mającą na celu ustalenie właściwego ustawodawstwa. W piśmie z dnia 8 czerwca 2015 r. organ słowacki poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że w przypadku wnioskodawcy jako pracownika firmy M. s.r.o. dochodziło co prawda do rzeczywistego wykonywania sprawy zarobkowej na terenie Republiki Słowackiej, to jednak praca ta miała charakter marginalny, albowiem była wykonywana w zakresie 10 godzin miesięcznie w zamian za wynagrodzenia w wysokości 40 Euro. Organ rentowy opierając się na powyższej informacji tymczasowo ustalił, że właściwym ustawodawstwem dla wnioskodawcy od 1 stycznia 2013 r. jest ustawodawstwo polskie. Następnie zgodnie z procedurą art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową, że dla T. R. od 1 stycznia 2013 r. ustalił polskie ustawodawstwo. Pismo to zostało doręczone słowackiej instytucji w dniu 9 lipca 2015 r. i tym samym od tego dnia rozpoczął bieg termin dwumiesięczny (art. 16 ust. 3 rozporządzenia) na złożenie sprzeciwu w powyższym zakresie. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa w tym terminie nie złożyła zastrzeżeń w powyższym zakresie i tym samym określenie ustawodawstwa przez organ rentowy stało się ostateczne. Oznacza to, że organ rentowy wyczerpał tryb konieczny przewidziany w art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia Nr 987/2009, a tym samym uznał stan kolizji ustawodawstw Polski i Słowacji. W tej sytuacji w braku sporu pomiędzy instytucjami co do podlegania wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu, nie było podstaw do uwzględnienia odwołania (*vide*: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2016 r., III UK 61/15).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

aw